

## Vandrák András (1807–1884)



Pedagógus, filozófiai író, a Magyar Tudós Társaság levelező tagja. A Gömör megyei Csetneken született. Apja uradalmi tisztartó volt. Kassán, Rozsnyón és Eperjesen végezte hazai tanulmányait. 1828-ban Tiszolcon kiváló eredménnyel tette le az evangélikus papjelölti vizsgát, mely tanári képesítést is adott. Két esztendei nevelősködést követően 1830-ban Jénában töltött egy évet az egyetemen, az út jó részét gyalog megtéve. Visszatérve irodalmat tanított Eperjesen az evangélikus kollégium felsőbb osztályaiban, utóbb a teológiai és jogi akadémián is. 1833/34-től a bölcsészet tanáraként a történelmen kívül latint, lélektant, esztétikát, jogot, sőt még fizikát is tanított.

Sajnos, csak csonka kéziratok maradtak fenn történelemtanításával kapcsolatban, a magyar történelem anyagából mindössze egy a honfoglalásig kidolgozott fejezet. Sok éven át volt a kollégium igazgatója, de jeles magántanítványai is voltak (például a Kubinyi- és Dessewffy-családból). 1847-ben lett a Magyar Tudós Társaság levelező tagja. 1858-ban, tanársága negyedszázados jubileumán Arany János „Tanári jubileumra” című üdvözlő verssel tisztelte meg. Ugyanebben az évben a jeni egyetem a bölcsészet doktorává avatta, bár e címét soha sem használta. 1867-ben Eötvös József hívta a kultuszminisztériumba dolgozni, de ő nem hagyta el az eperjessy kollégiumot. 1870-ben részletesen kidolgozta a magyar protestáns gimnáziumok szervezetének a tervét, melyet közzé is tett. 1882-ben a király a tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül a Ferenc József-rend kis keresztjét adományozta neki. 1883-ban még megülhette félszázados tanári működésének ünnepét. Személyében korának egyik legkiválóbb tanára távozott az élők sorából a rákövetkező évben. Lélektani, logikai, etikai tankönyveit szerte az országban használták.

*Munkái:*

- *Magyarország Historiája 1834/35. Quart. Hung. 3652. Országos Széchényi Könyvtár. Kézirat*
- *A philosophiai ethika elemei. Vezérfonalul... Lőcse, 1842.; Bölcséleti erkölcsstan. 2. átdolg. kiad. Eperjes, 1865.*
- *Elemi logika. Köztanításnál vezérfonalul. Eperjes, 1844.*
- *Tiszta logika, fegymnasiumi tanulók számára. Eperjes, 1861. (2. teljesen átdolg. kiadás, 3. kiadás. Uo., 1867).*
- *Lelkileges embertan, vagyis physikai anthropologia, kézikönyvül oskolák számára. Eperjes, 1841.; Lélektan a bölcsészettanuló ifjuság számára. 2. kiad., Uo. 1847.; Lélektan mint gymnasiumi kézikönyv. 3. jav. kiad. Uo. 1863.*
- *Az eperjesi egyházkerületi ág. hitv. evangélikus collegium multjának és jelen állapotjának vázlatos rajza. Eperjes, 1867.*
- *Magyarhoni ev. gymnasiumok szervezése. Eperjes (?), 1870.*

*Irodalom:*

- *Emlékünnepély, melyet Vandrák András, Otrókocsi Végh Dániel és Tillisch János volt coll. tanárok emlékezetére ült az eperjesi ev. ker. collegium. Rendezte: Hörk József. Eperjes, 1886.*
- *Mayer Endre: Vandrák András, az eperjesi ev. kollégium tanára. Hornyánszky Ny. Budapest, 1911.*
- *Szelényi Ödön: Vandrák András pedagógiai iratai. Magyar Peadagogia, 1917. 48-63. I.*
- *Mészáros András: Vandrák András. Világosság, 1984. 12. sz. 752-754. I.*



- *Mészáros András: Vandrák András filozófiai rendszere. Madách Kiadó – Gondolat Kiadó, Bratislava – Budapest, 1980.*

<http://l.yimg.com/www.flickr.com/images/spaceball.gif>

[http://marvin.bookline.hu/product\\_images/468/1111001859319.JPG](http://marvin.bookline.hu/product_images/468/1111001859319.JPG)